

The logo features the word "AMPELI" in a bold, dark blue, sans-serif font. A horizontal line is positioned below the letters "P" and "E".

AMPELI

TAX LAW OFFICES

ליצירת קשר:

0722-405100

054-2651516

meori@ampeli-tax.co.il

www.ampeli-tax.co.il

סוגיות מיוחדות בביטוח לאומי – תושבות לצרכי הביטוח הלאומי – רילוקיישן וחזרה לישראל איילת אור - בית ספר למיסים

עו"ד (רו"ח) מאורי עמפלי
14 בספטמבר 2021

אין באמור במצגת זו כדי להוות חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי בסוגיות הנידונות ובכל אופן מומלץ להתייעץ עם מומחה מס לפני נקיטת צעדים משפטיים ו/או אחרים המסתמכים על מצגת זו.

נושאי המצגת

- תושב ישראל ותושב חוץ לצרכי מס הכנסה
- תושב ישראל לצרכי ביטוח לאומי
- חלופות הדיווח/ אי דיווח ותשלום דמי ביטוח לאומי לאחר מועד העזיבה;
- תושב ישראל לראשונה ותושב חוזר ותיק לצרכי מס הכנסה
- חידוש תושבות לצרכי היבטוח הלאומי
- חלופות הדיווח/אי דיווח בישראל לצרכי מס הכנסה לאחר מועד העזיבה;
- השפעות הקורונה לעניין תושבות לצרכי ביטוח לאומי

תושב ישראל ותושב חוץ בפקודת מס הכנסה – מושגי יסוד

"תושב ישראל" – מבחן אובייקטיבי/ איכותי

תושב ישראל מוגדר בפקודה, כדלקמן:

לגבי יחיד - מי שמרכז חייו בישראל; ולענין זה יחולו הוראות אלה:

(1) לשם קביעת מקום מרכז חייו של יחיד, יובאו בחשבון מכלול קשריו המשפחתיים, הכלכליים והחברתיים, ובהם בין השאר:

(א) מקום ביתו הקבוע;

(ב) מקום המגורים שלו ושל בני משפחתו;

(ג) מקום עיסוקו הרגיל או הקבוע או מקום העסקתו הקבוע;

(ד) מקום האינטרסים הכלכליים הפעילים והמהותיים שלו;

(ה) מקום פעילותו בארגונים, באיגודים או במוסדות שונים;

"תושב ישראל" – מבחן כמותי

תושב ישראל:

מבחן כמותי –

- (2) חזקה היא שמרכז חייו של יחיד בשנת המס הוא בישראל -
 - (א) אם שהה בישראל בשנת המס 183 ימים או יותר;
 - (ב) אם שהה בישראל בשנת המס 30 ימים או יותר, וסך כל תקופת שהייתו בישראל בשנת המס ובשנתיים שקדמו לה הוא 425 ימים או יותר.
- (3) החזקה שבפסקה (3) ניתנת לסתירה הן על ידי היחיד והן על ידי פקיד השומה.

"תושב ישראל" – מבחן סובייקטיבי

תושב ישראל:

מבחן סובייקטיבי-

"ההיבט הסובייקטיבי - מתעניין בזיקות הנפשיות הקושרות בין האדם למקום: היכן הוא רואה את מרכז חייו, כוונה לעזוב מקום מגורים או לחזור אליו בעתיד, הסיבה להימצאות במקום מסוים או להיעדרות ממנו; הרגשת שייכות למקום וכן הלאה" (ע"א 477/02).

"מקובל עלי כי תחושותיו של נישום עשויות לשמש, במידה מסוימת, אינדיקציה לזיקתו למקום מסוים, אולם חוששני שאין לראות בהן אלא מבחן משנה למבחן האובייקטיבי." (ע"א 8234/11).

"תושב חוץ"

- הגדרת "תושב חוץ" בסעיף 1 לפקודה, כדלקמן:
"תושב-חוץ" – מי שאינו תושב ישראל, וכן יחיד שהתקיימו בו כל אלה:
(א) הוא שהה מחוץ לישראל 183 ימים לפחות, בכל שנה, בשנת המס ובשנת המס שלאחריה;
(ב) מרכז חייו לא היה בישראל, כאמור בפסקה (א)(1) להגדרה "תושב ישראל" או "תושב", בשתי שנות המס שלאחר שנות המס האמורות בפסקת משנה (א);".
דגשים לעניין תושבות יחיד ברפורמה המתוכננת כפי שפורסמה בעיתונות.

תושב ישראל לצרכי ביטוח לאומי

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- תושב ישראל חייב בדמי ביטוח לאומי וזכאי לרשת הביטוח הנפרסת בחוק.
- המונח תושב ישראל מופיע בהקשרים שונים 59 פעמים בחוק הביטוח הלאומי.
- בכל זאת, חוק הביטוח הלאומי אינו מגדיר את המונח "תושב" או "תושב ישראל" ואף אינו מאמץ לתוכו את ההגדרה הקיימת בפקודת מס הכנסה.
- לשון סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי שכתרתו "**מי שאינו תושב לענין חוק זה**":
(א) בסעיף זה –

"תקנות הכניסה" – תקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974;
"שנה" – שנים עשר חודשים רצופים.

(ב) לענין חוק זה לא יראו כתושב ישראל, בין השאר, כל אחד מאלה:

(1) שוהה שלא כדין, כמשמעותו בסעיף 13 בחוק הכניסה לישראל;

(2) מי שבידו היתר כאמור בצו הכניסה לישראל (פטור תושבי יהודה ושומרון, רצועת עזה וצפון סיני, מרכז סיני, מרחב שלמה ורמת הגולן), התשכ"ח-1968;

תושבות לצורך ביטוח לאומי

• לשון סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי שכותרתו "מי שאינו תושב לענין חוק זה" - המשך:

(3) מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ביקור מסוג ב/1, ב/2, ב/3 או ב/4, לפי תקנה 5 בתקנות הכניסה;

(4) מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי מסוג א/1, לפי תקנה 6(א) בתקנות הכניסה – בתקופות שלהלן, לפי העניין:

(א) בשנה שתחילתה 183 ימים לפני יום מתן האשרה והרישיון כאמור (בסעיף זה – השנה הקובעת) – אם התגורר כדין בישראל פחות מ-183 ימים באותה שנה;

(ב) בתקופה שלפני יום מתן האשרה והרישיון כאמור – אם התגורר כדין בישראל בשנה הקובעת יותר מ-183 ימים;

(5) מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי מסוג א/3 לפי תקנה 6(ג) בתקנות הכניסה, וכן קרובו של בעל אשרה ורישיון כאמור שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי מסוג א/4 לפי תקנה 6(ד) בתקנות הכניסה.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

• לשון סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי שכותרתו "מי שאינו תושב לענין חוק זה" - המשך:

(ג) מי שאינו אזרחי ישראלי ובידו אשרה ורישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל שאינם מנויים בסעיף קטן (ב)(3) עד (5), לא יראו אותו כתושב ישראל בתקופות שלהלן, לפי העניין:

(1) בשנה הקובעת – אם התגורר כדין בישראל פחות מ-183 ימים באותה שנה;

(2) בתקופה שלפני יום מתן האשרה והרישיון כאמור – אם התגורר כדין בישראל בשנה הקובעת יותר מ-183 ימים.

עולים חדשים:

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב)(4), מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי כאמור באותו סעיף קטן, ניתנה לו אשרת עולה או תעודת עולה לפי חוק השבות, בתוך השנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון האמורים, רשאי המוסד לראות בו תושב ישראל מיום מתן האשרה והרישיון.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- בתי הדין לעבודה הם אלו שיצקו תוכן למונח "תושבות" - תושב ישראל" הוא אדם שמרכז חייו בישראל ושהיעדרותו ממנה היא היעדרות ארעית בלבד.
- במקביל, המוסד לביטוח לאומי קבע כללים מעשיים על בסיס מבחן מרכז החיים (מירב הזיקות), לפיהם בהתקיים תנאים מסוימים, אדם מוחזק כמי שאינו תושב ישראל.
- בעוד כללי המוסד דנים בניתוק תושבות מישראל והפסקת החבות בדמי ביטוח, פסקי הדין עוסקים, גם בשאלה מתי אדם נחשב תושב ישראל, הזכאי לגמלה מהמוסד לביטוח לאומי.
- על פי פרק יא' לחוק הביטוח הלאומי "תושב ישראל" חייב בתשלום דמי ביטוח ומס בריאות גם בתקופות שהותו בחו"ל.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- בעניין הרנשטט (תב"ע ל/67-0) עזבה התובעת את ישראל בשנת 1959 עם בן זוגה, כיוון שבן הזוג נזקק לטיפול רפואי בחו"ל, וכן כיוון שלא אהב את האקלים בישראל. בנם, שהיה אז בן 23, נשאר בישראל. בני הזוג חזרו לישראל בשנת 1968, לאחר כתשע שנים.
- התובעת פנתה בבקשה לקבלת קצבת זקנה מהמוסד לביטוח לאומי, אשר דחה את תביעתה מהנימוק שלא הייתה תושבת ישראל. בית הדין האזורי לעבודה קבע, כי ניתן לראות כתושב ישראל גם מי שנעדר ממנה, בתנאי שהתכוון לחזור ארצה והפגין את הכוונה הזאת על-ידי כך שהשאיר בה מקום מגורים או בני משפחה התלויים בו.
- בית הדין דחה את התביעה, וקבע כי התובעת לא הוכיחה את עצם הכוונה לחזור לישראל עם עזיבתה, וגם אם במרוצת השנים רצתה לחזור לישראל, אך נמנעה מכך מחמת התנגדות בעלה, הרי לא הוכיחה שהשאירה כאן מקום מגורים קבוע, ואילו בנה כבר עמד ברשות עצמו. על כן נקבע כי אין לראות בתובעת תושבת ישראל.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

בעניין חורי (מא 65/0) הגישה המערערת תביעה לקצבת שאירים בעקבות מות בעלה.

- בני הזוג נישאו בישראל בשנת 1976, וזמן קצר לאחר מכן עזב המנוח את ישראל על מנת לשפר את מצבם הכלכלי, בעוד המערערת נותרה בישראל, יחד עם בנם המשותף.
- בשנת 1978 נהרג המנוח בתאונת דרכים בספרד. המוסד לביטוח לאומי סירב להעניק לאלמנה את הקצבה, בטענה שהמנוח לא היה תושב ישראל בעת פטירתו, ולכן לא היה מבוטח בביטוח שאירים. המערערת הגישה תביעה לבית הדין האזורי. בית הדין דחה את התביעה וקבע כי המנוח לא היה תושב ישראל מאחר שלא היה לו מקום מגורים קבוע בארץ, ושהתנהגותו מלמדת על רצון להינתק מהארץ ולא על רצון לשוב אליה.
- המערערת ערערה על פסק הדין לבית הדין הארצי לעבודה, אשר הפך את התוצאה וקבע כי המנוח היה תושב ישראל. בית הדין הסתמך על כך שהמנוח נסע לחו"ל על מנת להרוויח ולחסוך כסף, בעוד אשתו ובנו נשארו בישראל, והוא שמר עמם קשר הדוק ורצוף – הוא שלח להם כספים וחפצים, ומכתביו העידו על קשר אמיץ וגעגועים אליהם.
- כמו כן, סמוך למותו, הודיע המנוח, כי חיסל את עסקיו בחו"ל וכי הוא בדרך לישראל ועמו הון רב. כך, קבע בית הדין הארצי כי שהותו של המנוח בחו"ל הייתה ארעית והיה בכוונתו לחזור לישראל, כי הוא נשאר תושב ישראל, ולכן אלמנתו זכאית לקצבת שאירים.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- עניין ולדינגר (ב"ל 4345/05), בעניין זה היה התובע אזרח ותושב ישראל, אשר לאחר סיום שירותו הצבאי, בשנים 1999 עד 2001 שהה התובע בארה"ב, שם טייל ועבד בעבודות שונות, ולאחר שחזר לישראל חויב בדמי ביטוח בגין תקופה זו.
- התובע טען שאין לחייבו בדמי ביטוח לאומי מאחר שלא היה בגדר תושב ישראל באותה תקופה. לטענת התובע, ראה עצמו תמיד כתושב ארה"ב, כי נולד שם וכי יש לו שם משפחה, כי חזר לישראל רק לצורך לימודים, וכי בשנת 2004, עם תום הלימודים, עזב שוב את ישראל לטובת ארה"ב.
- בית הדין קבע כי מאחר שבחוק הביטוח הלאומי לא נקבעו כללים לצורך הגדרת המושג "תושב", יש לבחון תושבות לפי שלוש קטגוריות עיקריות: היכן מצוי מרכז החיים של אותו אדם; מה הייתה הצהרת הכוונות שלו; ומה הביטוי החיצוני שניתן לאותן הכוונות.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

עניין ולדינגר המשך:

- לגופו של עניין, בניגוד לעזיבה של התובע בשנת 2004, במסגרתה הצהיר כי הוא נוסע לארה"ב לתקופה בלתי מוגבלת, בעזיבה בשנת 1999 התובע לא הצהיר כי היה בכוונתו לשנות את מעמדו, וגם אם התכוון לשנות את מעמדו, דבר זה לא בא לידי ביטוי חיצוני.
- בתקופה שבמחלוקת לא היו לתובע מקום מגורים קבוע או עבודה קבועה בארה"ב - הוא עבד תקופות שונות בלוס אנג'לס, במקסיקו ובאטלנטה, ותקופות אחרות שהה אצל דודתו באריזונה.
- אין באמור לעיל כדי להעיד על העתקת מרכז החיים לארה"ב.
- לעומת זאת, החל משנת 2004 שהותו של התובע בארה"ב עושה רושם של העתקת מרכז החיים - התובע מתגורר בהוואי, עובד שם בהוראה.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- בעניין רמזי (ב"ל 2311/09) התובע למד רפואה בהונגריה בשנים 2000 עד 2007.
- לאחר חזרתו לישראל נמסר למבוטח מטעם המוסד לביטוח לאומי כי מאחר שנעדר מישראל למטרת לימודים, אזי הוא נותר תושב ישראל ועליו לשלם את חובות העבר שלו בגין דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות.
- המבוטח לעומת זאת טען כי לא היה תושב ישראל בתקופה האמורה וכי לאחר סיום הלימודים אף שקל לא לחזור לישראל ונסע לנורבגיה, אך לבסוף נמלך בדעתו והחליט לחזור ולהשתקע בישראל.
- בית הדין בחן את מרכז החיים של התובע, ומצא כי בזמן שהייתו בחו"ל לא הקים המבוטח משפחה ובחופשותיו נהג לבקר את משפחתו בישראל, הוא לא רכש דירה מחוץ לישראל, ולא הוכחה כל זיקה שלו למדינה שאינה ישראל, למעט לימודיו.
- בית הדין קבע כי השהייה בחו"ל לצורך לימודים מלמדת על פניה כי מדובר בשהייה ארעית, לצורך מטרה מוגדרת ואין בה כדי להעביר את מרכז החיים מישראל לחו"ל, על אף פרק הזמן הארוך שבו נמשכו הלימודים.

תושבות לצורך ביטוח לאומי

- שפינט (עב"ל (ארצי) 28253-02-12)** ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, שדחה את תביעת המערער כנגד החלטת המשיב לבטל את תשלום תוספת בן זוג לקצבת הזקנה, משלא הוכח כי רעייתו הייתה תושבת ישראל בתקופה הרלוונטית.
- בשנת 2006 המערער ורעייתו החליטו לעלות לישראל. וביום 12.7.06 הם הוכרו על ידי משרד הקליטה כתושבים חוזרים החל מיום 22.6.06.
 - בהתאם אף הופקה לבני הזוג תעודת זהות חדשה בה נרשם מענם החדש בישראל – דירה שרכשו בתל אביב.
 - כעולה מתביעת המערער לקצבת זקנה, בסמוך לפני מועד העליה לישראל הוא חדל מלעבוד. לבני הזוג ילדים שהמשיכו להתגורר בארצות הברית. בית הדין קבע כי יש לקבל את הערעור וקבע את מבחן מירב הזיקות לעניין תושבות כהיא לישנא:

תושבות לצורך ביטוח לאומי

שפינט (עב"ל (ארצי) 28253-02-12)

- "המבחן לקביעת תושבותו של אדם לצורך זכויות מכוח החוק הינו **מבחן מרכז החיים**, הנבדק לפי **מירב הזיקות**. למבחן זה שני פנים: **ההיבט האובייקטיבי** – הבוחן היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינה פיזית; **וההיבט הסובייקטיבי** – הבוחן מה הייתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו, להבדיל משהות ארעית או זמנית.
- היבטים אלה יש לבחון לאור כלל הנסיבות העובדתיות, ובכלל זה: **זמן השהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק וההשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו, ומטרת השהייה מחוץ לישראל.** הבחינה **צריכה להיעשות כאשר נותנים את הדעת לסגנון החיים המשתנה ולאופי המשתנה של "תושבות" בהתאם לגיל המבוטח**

תושבות לצורך ביטוח לאומי

בפסיקת בתי הדין לעבודה נקבעו מספר כללים לגבי נטל ההוכחה בתביעות ביטוח לאומי:

- הנטל להוכיח תושבות הוא על הטוען לקיומה, אולם שעה שהטוען לגמלה **נושא תעודת זהות ישראלית**, הנטל עובר למוסד לביטוח לאומי להוכיח כי אינו תושב ישראל, אך אם תעודת הזהות הונפקה בתקופה שבה הטוען לגמלה לא התגורר בישראל, נטל ההוכחה יחול עליו.
- גם במקום בו נטל ההוכחה כי הטוען לקצבה אינו תושב ישראל חל על המוסד, על הטוען לקצבה **להצביע על מקום מסויים של מגורי קבע בתוך מדינת ישראל**. אם המוסד לביטוח לאומי הצליח לשכנע את בית הדין כי התובע איננו מתגורר דרך קבע איפה שהוא טוען שהוא גר, אזי הנטל עובר לתובע להוכיח מקום מגורי קבע בתוך מדינת ישראל.
- **נטל ההוכחה בשאלת תושבות לצורך קבלת גמלה מן המוסד צריך להיקבע על פי המצב עובר לתקופה הרלוונטית**. כלומר, אם לפני התקופה הרלוונטית היה התובע תושב ישראל, אזי חובת ההוכחה נוטל על כתפי המוסד להראות שהתובע העתיק את מרכז חייו אל מחוץ לתחומי מדינת ישראל בתקופה הרלוונטית. אולם במקרה שבו לפני התקופה הרלוונטית לא היה התובע תושב ישראל, עליו יוטל נטל ההוכחה להראות כי שב להתגורר בתחומי מדינת ישראל בתקופה הרלוונטית.

חלופות דיווח לצרכי מס הכנסה לאחר עזיבת ישראל

חלופה ראשונה - המשך דיווח לצרכי מס בישראל

המשך הגשת דוחות מס בישראל כתושב ישראל ותשלום מס על ההכנסה הכלל עולמית (לרבות דמי ביטוח לאומי), תוך קבלת ניכויים לפי תקנות ניכוי הוצאות מסוימות (שכר דירה, אש"ל, חינוך) וזיכוי מס זר.

חלופה שנייה - ניתוק תושבות לצורכי מס הכנסה בישראל

ניתוק תושבות:

- ניתוק התושבות הינו תהליך העברת מרכז החיים מישראל לחו"ל.
- ניתוק הזיקות הקושרות את היחיד לישראל ויצירת זיקות הקושרות את היחיד לחו"ל.
- ישנם מצבים בהם ניתן לנתק תושבות במועד העלייה על המטוס (פסקי דין צור, סולר). הליך הניתוק החל זמן מה לפני המעבר והסתיים בסמוך למעבר (פסק דין ספיר), או במועד ספציפי (פסק דין קניג).
- כללים לניתוק תושבות.

יתרונות:

- אי השלמת חבות מס בישראל (חיסכון של עשרות אלפי ₪ בשנה – בכפוף לבדיקה ספציפית).
- אי דיווח בישראל וחיסכון בעלויות דיווח.
- אי חבות בדמי ביטוח לאומי (כ- 60 אלף ₪ בשנה).

כללים לניתוק תושבות (בחינה מהותית)

החלופות הנוספות:

- ניתוק כל זיקה שאינה הכרחית מישראל;
- תיעוד זיקות למדינת החוץ;
- אי חיבור זיקות לישראל במהלך השהייה מחוץ לישראל;
- שהייה מינימאלית בישראל (רצוי לא להגיע לישראל בשנת העזיבה, לשהות פחות מ- 30 ימים בשנה שלאחר מכן ולא לעבור 60 ימים בשנה בשנים הבאות);
- עזיבה לתקופה העולה על שלוש שנים (רצוי ארבע שנים);
- קבלת סיוע משפטי- מקצועי.

.1348 – טפס

ע"ר החטיבה לארזן ומערכות מידע (מסדון ל - 1.2018)

חלופה שלישית - ניתוק תושבות לצרכי אמנת מס

בהתאם לסעיף 196(א) לפקודה, הוראות אמנה למניעת כפל מס, ככלל, גוברות על הוראות דיני המס המקומיים, לרבות הפקודה, ובלשונו של הסעיף:

"משהודיע שר האוצר בצו, כי נעשה הסכם כמפורש בצו עם מדינה פלונית ליתן הקלה ממסי-כפל לעניין מס הכנסה וכל מס אחר כיוצא בו המוטלים לפי דיני אותה מדינה (להלן – מדינה גומלת), וכי מן המועיל הוא שיינתן להסכם זה תוקף בישראל – יהא תוקף להסכם (להלן – ההסכם) לעניין מס הכנסה, על אף האמור בכל חיקוק."

חלופות דיווח ותשלום לצרכי ביטוח לאומי לאחר עזיבת ישראל

חלופה ראשונה - המשך דיווח כתושב ישראל לצרכי מס

- ככלל, ישנה חובת דיווח למוסד לביטוח לאומי על עיסוקיו של מבוטח על מנת שיחויב בדמי ביטוח בשלב ראשון כמקדמות, ולאחר שתתקבל שומת המס, המוסד לביטוח לאומי יחייבו בהפרשים.
- בהתאם לסעיף 345 לחוק הביטוח הלאומי הכנסות מחו"ל חייבות בדמי ביטוח כאשר מקורן בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה בהתאם לכללי המוסד לביטוח לאומי:
- כאשר מבוטח עובד כשכיר עבור מעסיק זר, יהיה מסווג בביטוח הלאומי כעובד שחייב בדמי ביטוח בעד עצמו. אם המבוטח עובד בישראל – הוא משלם דמי ביטוח כעובד עצמאי ומבוטח כעבוד שכיר. אם המבוטח עובד בחו"ל – תשלום דמי ביטוח כמבוטח בעל הכנסות שלא מעבודה (ניתן לדרוש הוצאות).
- ישנו פטור מדמי ביטוח לאומי על הכנסות ממדינה שעמה לישראלת אמנה לביטחון סוציאלי (יפורט במהשר)

המשך תושבות לצורך ביטוח לאומי

- תושב ישראל שיוצא לחו"ל ממשיך להיות רשום בביטוח הלאומי כתושב ב-5 השנים הראשונות ליציאתו מהארץ.
- סעיף 76 לחוק הביטוח הלאומי –
 - (א) העובד בחוץ לארץ מבוטח לפי פרק זה אם הוא ומעבידו הם תושבי ישראל וחוזה העבודה נקשר בישראל, או אף אם חוזה העבודה לא נקשר בישראל ובמקום העבודה אין ביטוח נפגעי עבודה חובה לפי החוק ונמסרה הודעה על קיומו של החוזה כפי שנקבע בתקנות.
 - (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), אם שהה העובד בחוץ לארץ, תקופה העולה על חמש שנים רצופות, לא יהיה מבוטח לפי פרק זה אם לא התיר השר או מי שהשר הסמיך לכך את ביטוחו בתקופת עבודתו בחוץ לארץ שלאחר חמש השנים.

המשך תושבות לצורך ביטוח לאומי

- שמירה על התושבות לצרכי ביטוח לאומי בישראל נעשית על יד פנייה למוסד לביטוח לאומי בבקשה לשנות את סיווג המעמד ללא עובד שכיר ולא עצמאי (להלן: "לעל"ע"), ובכך לשלם דמי ביטוח לאומי בשיעור מינימאלי כתושב ישראל הנמצא מחוץ לישראל (177 ש"ח על בסיס רבעוני).
 - בתקופה זו נשמרת זכאותו לקצבאות השונות ולביטוח בריאות ממלכתי. הביטוח הלאומי רשאי לבחון את תושבותו של האדם גם לפני שמלאו 5 שנים לשהותו בחו"ל, אם למשל יש בידי הביטוח הלאומי מידע, ממנו עולה לכאורה, שהאדם חדל להיות תושב ישראל. 5 שנים לאחר המעבר לחו"ל נשללת התושבות, אך קיימת אפשרות להגיש ערעור על ההחלטה בטופס בל/627.
- חשיפה :** חבות בדמי ביטוח לאומי ככל שישנה דרישה להגשת דוחות מס בישראל (עד תקרה של כ- 44,000 ₪ בחודש).

חלופה לניתוק תושבות

- באופן כללי, ניתוק תושבות לצרכי ביטוח לאומי מחזק את ניתוק התושבות לצרכי מס הכנסה, אך הוא עלול לגרום לאובדן זכויות בישראל, לרבות חברות בקופות החולים וכן לעלויות נוספות בעת השיבה לישראל.
- חשוב להבין את היתרונות והחסרונות של אופציית הניתוק ואת יחסי הגומלין שבין רשות המסים לבין המוסד לביטוח לאומי בטרם קבלת החלטה בסוגיה.
- באמצעות בל/627
- אי תשלום דמי ביטוח לאומי במשך שנתיים (הקפאת תושבות)

טופס בל/627

לשימוש פרטי

שם פרטי _____

שם משפחה _____

תאריך לידה _____

שנה _____ חודש _____ יום _____

מספר זהות / זרעון _____

סוג _____

דרכון _____

חזרתת קבלה

המוסד לביטוח לאומי

מינהל הביטוח והגבייה

ביטוח זכויות

שאלון לקביעת תושבות לשנה בחו"ל

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"ב _____

שם פרטי

שם משפחה _____

פרטים אישיים

שם משפחה _____

מספר זהות

ש"

טופס בל/627

נא למלא מס' תעודת זהות _____ עמוד 2 מתוך 3

3 תאריך חזרה משווער

☐ אני מתכוון לחזור לישראל בתאריך _____

☐ תאריך החזרה אינו ידוע

4 רכישת אזרחות ומעמד בחו"ל

א. האם אתה בעל אזרחות זרה? ☐ לא ☐ כן, פרט _____ מתאריך _____

ב. האם רכשתי אזרחות זרה? ☐ לא ☐ כן, פרט _____ מתאריך _____

ג. האם אתה נמצא בתהליך של רכישת אזרחות זרה? ☐ לא ☐ כן, מתאריך _____ פרט _____

ד. האם יש לך אשרת עבודה בחו"ל? ☐ לא ☐ כן, מתאריך _____ פרט _____

ה. מה המטרה כדי לקבל ויזה לחו"ל? _____

ו. מהו מעמדך בתקופת שהותך בחו"ל? ☐ בעל אשרה למגורי קבע ☐ תושב ☐ תייר ☐ סטודנט ☐ ללא אשרה ☐ אחר, פרט _____

5 פרטים על בני המשפחה בזמן שהות בחו"ל

א. האם בן/בת הזוג נמצאת איתך בחו"ל? ☐ לא ☐ כן

ב. האם יש לך ילדים עד גיל 18? ☐ לא ☐ כן, האם יצאו עמך לחו"ל? ☐ לא ☐ כן

ג. האם לבן/בת הזוג יש אזרחות זרה? ☐ לא ☐ כן, פרט איזו _____

ד. האם בת הזוג נמצאת בתהליך של רכישת אזרחות זרה? ☐ לא ☐ כן, פרט איזו וממתי? _____

6 פרטים על נכסים, הכנסות ועיסוקים

א. האם בבעלותך דירה בארץ? ☐ לא ☐ כן, משנת _____

ב. האם דירתך בארץ מושכרת בזמן שהותך בחו"ל? ☐ לא ☐ כן, מתאריך _____ עד תאריך _____

ג. האם יש לך הכנסות? ☐ לא ☐ כן, בארץ ☐ בחו"ל

נא פרט את מקור _____

ד. עבודתי כשכיר בארץ עד תאריך _____ עבודתי כעצמאי בארץ עד תאריך _____

7 פרטי חשבון הבנק בישראל

האם בבעלותך חשבון בנק פעיל? ☐ לא ☐ כן

שם בעל החשבון	שם הבנק	שם הסניף וכתובתו	מס' סניף	מס' חשבון

טופס בל/627

עמוד 3 מתוך 3

נא למלא מס' תעודת זהות _____

8 תשלומי מיסים

האם אתם משלם מס הכנסה בארץ כתושב ישראל? ☐ לא ☐ כן, בשנת המס/בשנות המס _____

9 הצהרת כוונות – חובה למלא

נא לציין נתונים נוספים שאינם באים לידי ביטוי בשאלון, אך לדעתך עשויים לסייע בקביעת מעמדך כמי שממשיך להיחשב תושב ישראל:

10 הצהרה

אני החתום מטה, מצהיר בזה כי כל הפרטים שמסרתי נכונים ומלאים. אני מתחייב להודיע למוסד לביטוח לאומי מיד על כל שינוי שיחול בנתונים שלי או של בני משפחתי.
ידוע לי, כי מסירת פרטים לא נכונים או העלמת נתונים אשר יסלים להשפיע על ההחלטה היא עברה על החוק ואדם אשר מוסר פרטים לא נכונים במרמה או בודיעין, דינו קנס כספי או מאסר.
ידוע לי כי אם יחול שינויים בפרטי ההתקשרות, עלי להודיע על כך למוסד לביטוח לאומי.
במקרה שלא יעדכם פרטי ההתקשרות, המידע יישלח באמצעות הערצים אותם ציינתי על גבי טופס זה.

תאריך _____ שם החתום _____ חתימה ✕ _____

לשימוש המוסד

החלטת הסניף:

☐ תושב מתאריך _____

☐ לא תושב מתאריך _____

במוקדם – חובה על הפקיד למק את החלטתו:

תאריך _____ שם החתום ותפקידו _____ חתימה ✕ _____

הל 627 (2019) (11)

דוגמא להחלטה לניתוק בשל אי שהייה בישראל

אדון נכבד,

הנדון: קביעת תושבות על פי חוק הביטוח הלאומי

על פי המידע והממצאים שבידי המוסד לביטוח לאומי הפסקת, לכאורה, להיות תושב ישראל בתקופה המפורטת להלן:

מתאריך: 18/10/2020 ואילך.

הואיל ועזבת את הארץ והינך שוהת בחו"ל.

לפיכך לכאורה, אינך מבוטח על פי חוק הביטוח הלאומי ועל פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי בתקופה שפורטה לעיל.

הינך רשאי להביא בפני המוסד לביטוח לאומי השנות בכתב על האמור תוך 45 יום מיום קבלת מכתב זה, ולהמציא טענות והוכחות לענין תושבותך.

לצורך כך יש למלא גם את הטופס המצורף בזה ולהחזירו לסניף יחד עם ההשגה. אם כבר מילאת והגשת את הטופס במוסדנו, בהתייחס לתקופה הנ"ל, אין צורך למלאו שוב.

עד תום 45 הימים האמורים, לא ישללו זכויותיך על פי החוקים האמורים.

אם לא התקבל אצלנו השגה תוך 45 יום כאמור, יקבל האמור תוקף של החלטה סופית, כלומר, שאינך תושב בתקופה לעיל.

על החלטה זו תוכל לערער בפני בית הדין לעבודה חסמוך למקום מגוריך, תוך 12 חודשים מתום 45 הימים האמורים.

אם תתקבל השגה כאמור במוסד, יבדוק המוסד טענותיך ויתן החלטה סופית, ועד אז לא ישללו זכויותיך.

לידיעתך, אם יחולו שינויים בחשבונך לעניין דמי ביטוח - תישלח על-כך הודעה בנפרד.

במידה שיתבררו נתונים נוספים שלא עמדו בבסיס ההחלטה הסופית, נשמרת למוסד לביטוח לאומי הזכות לשנות את ההחלטה בהתאם.

למידע נוסף, נא לפנות לסניפנו על פי הפרטים שבראש הודעה זו.

בכבוד רב,

לימור גוהר
מנהלת תחום בכירה-גבייה וביטוח

מזהה הודעה: 176942

דוגמא להחלטה לניתוק בשל בקשה

שלום רב,

כ"ו ניסן תש"פ 20 באפריל 2020

הנדון: החלטה לראותך כלא תושב לעניין חוק הביטוח הלאומי

בהתאם להצהרתך ועל פי הנתונים שנמצאים בדינו הוחלט לראותך כמי שאינו תושב ישראל בתקופה המפורטת להלן:

מתאריך: 27/05/2019 ואילך.

לפיכך, אינך מבוטח על פי חוק הביטוח הלאומי ועל פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי בתקופה שפורטה לעיל.

לידיעתך, אם יחולו שינויים בחשבונך לעניין דמי ביטוח - תישלח על-כך הודעה בנפרד.

למידע נוסף, נא לפנות לסניפנו על פי הפרטים שבראש הודעה זו.

בכבוד רב,

רחמי תמרי
מנהלת מחלקה בכירה
מזחה הודעה: 821117
039908918

טל': +6050 , 04-8812345
פקס: 03-6250467

ש. קבלה: א, ג, ה- 08:00 עד 12:30
מענה טל': א-ה- 08:00 עד 17:00

בכבוד רב,
המוסד לביטוח לאומי

בכל מקרה של סתירה בין הרשום באישור זה לבין הרישומים בקובץ המידע** של המוסד ו/או בתיקו של המבוטח, הרישומים שבידי המוסד קובעים.

הופק ע"י מערכת "מיוצגים" באמצעות האינטרנט

אמנות לביטחון סוציאלי

- האמנות הבינלאומיות מקנות לתושבי ישראל ולתושבי מדינות האמנה זכות לקבלת קצבאות, ודאגות למניעת כפל תשלום דמי ביטוח, לשמירה על רצף תקופות הביטוח ועוד, בהתאם למה שנקבע בכל אמנה. יחיד העובר ממדינת ישראל למדינת אמנה או ממדינת אמנה למדינת ישראל, רשאי לפנות לתחום קשרי חוץ במוסד לביטוח לאומי, כדי להסדיר את זכויותיך הסוציאליות.
- המדינות איתן ישראל חתומה על אמנה לביטחון סוציאלי:

שם מדינה:	שם מדינה:	שם מדינה:
אוסטריה	דנמרק	צרפת
אורגוואי	הולנד	רומניה
איטליה	נורבגיה	רוסיה
בולגריה	סלובקיה	שבדיה
בלגיה	פולין	שווייץ
בריטניה	פינלד	קדנה (אמנה מצומצמת)
גרמניה	צ'כיה	

אמנות לביטחון סוציאלי

- ככלל, האמנות לביטחון סוציאלי אינן חלות על ביטוחי בריאות (5%), לכן יש להמשיך לשלם את ביטוח הבריאות הישראלי בהתאם להכנסות.
- אך, במידה ואדם היה מבוטח במוסד לביטוח סוציאלי במדינה איתה ישראל חתומה על אמנה, יש להביא אישור למוסד לביטוח לאומי על תקופת הביטוח במדינת האמנה ובהתאמה, תתכן זכאות לקבלת החזר של דמי ביטוח ששולמו בישראל.

מבנה אמנה לדוגמה

על מי חלה האמנה?

האמנה עם הולנד חלה על אזרחי ישראל ואזרחי הולנד הנמנים עם אחת הקבוצות הבאות:

- א. אזרח ישראל שעבר להתגורר בהולנד.
- ב. אזרח הולנד שעבר להתגורר בישראל.
- ג. עובדי חברות תעופה ומפעלי הובלה, צוות כלי שייט.
- ד. פליטים וחסרי נתינות אשר מקום מושבם הרגיל הוא בתחום ישראל או הולנד וצברו שם תקופות ביטוח.

מניעת כפל תשלום דמי ביטוח - ההסדר באמנה עם הולנד נועד למנוע מצב בו תושב ישראל יהיה כפוף בו זמנית לחוקי שתי המדינות ויחויב בתשלום דמי ביטוח בשתיהן, או לחילופין יהיה משולל זכויות בשתי המדינות.

מבנה אמנה לדוגמה

- **קצבת זקנה**

המשך תשלום קצבה בהולנד - אם אתה מקבל קצבת זקנה מישראל, תמשיך לקבל אותה ללא הגבלת זמן, כל עוד אתה מתגורר בהולנד. ניתן לקבל את הקצבה לחשבון הבנק שלך בישראל או בהולנד, לפי בחירתך.

- **קצבאת שאירים**

המשך תשלום קצבה בהולנד - אם אתה מקבל קצבת שאירים מישראל, תמשיך לקבל אותה ללא הגבלת זמן, כל עוד אתה מתגורר בהולנד. ניתן לקבל את הקצבה לחשבון הבנק שלך בישראל או בהולנד, לפי בחירתך.

- **נפגעי עבודה**

אם אתה תושב ישראל ונפגעת במהלך עבודתך בהולנד, תוכל לקבל את הוצאות האשפוז מהמוסד לביטוח סוציאלי בהולנד ולתבוע קצבת נכות מעבודה.

מבנה אמנה לדוגמה

- **קצבת ילדים**

האמנה לא מאפשרת תשלום כפל של קצבת ילדים. תוכל לקבל קצבת ילדים מישראל במשך 3 חודשים לאחר יציאתך עם הילדים מהארץ. לאחר מכן, הקצבה תשולם על ידי המוסד לביטוח סוציאלי בהולנד. תוכל לבקש הפסקת תשלום קצבת ילדים בישראל מיד עם יציאת הילדים מהארץ, על מנת לקבל מידית את קצבת הילדים בהולנד.

- **דמי אבטלה**

אם אתה תושב ישראל והפכת למובטל, ולא צברת תקופת ביטוח המזכה בדמי אבטלה לפי חוק הביטוח הלאומי, יצורפו תקופות הביטוח שנצברו על ידך בהולנד לתקופות הביטוח שצברת בישראל, בתנאי שאינן חופפות.

הסכמים עם ארצות הברית

למדינת ישראל אין אמנה לבטחון סוציאלי עם ארצות הברית בהתאם לכך נחתם הסכם המסדיר את הנושא:

- הסכם ידידות וספנות (לא הסכם לביטוח סוציאלי) - במסגרת הסכם זה שנחתם בין מדינת ישראל לארצות הברית נקבע כי תושב ישראל אשר התחיל לקבל קצבת אזרח ותיק בישראל ולאחר מכן יצא לארצות הברית, תשולם לו קצבת הזקנה בזמן שהותו בארצות הברית גם אם חדל להיות תושב ישראל. כמו כן, המשך התשלום מותנה בכך שאותו אדם היה תושב ישראל טרם עבר להתגורר בארצות הברית.

יחסי הגומלין בין תושבות לצרכי מס לבין תושבות לצרכי ביטוח לאומי

יחסי הגומלין בין תושבות לצרכי מס לבין תושבות לצרכי ביטוח לאומי

בתי המשפט בישראל נדרשו פעמים רבות להכריע בשאלה – האם משך תושבותו של יחיד לצרכי ביטוח לאומי אינו מעלה או מוריד לצורך קביעת תושבותו לצרכי מס של היחיד לפי פקודת מס הכנסה.

בעניין **גונן (ע"א 477/02)**, המערער עבד בארה"ב במסגרת חברה שהקים. במהלך שהותו מחוץ לישראל החזיק דירה בישראל, הגיש דוחות מס בישראל ושילם דמי ביטוח לאומי בישראל.

ביישום מבחן מרכז החיים בית המשפט העליון קבע כי השארת נקודות אחיזה מסויימות בישראל כגון בית ותשלום דמי ביטוח לאומי אין בהם בכדי לשלול את ניתוק תושבותו לצרכי מס של יחיד ובזו הלשון:

"העובדה שהמערער הותיר אחריו בארץ נקודות אחיזה מסוימות אף היא אין בה כדי לשלול את המסקנה שאליה הגעתי, וזאת נוכח האינדיקציות הרבות שפורטו המלמדות על העתקת מרכז חייו של המערער לארצות-הברית לפני המועד הקובע לענייננו."

יחסי הגומלין בין תושבות לצרכי מס לבין תושבות לצרכי ביטוח לאומי

בעניין סולר (עמ"ה 7083) המערער עזב בגפו את ישראל לארצות הברית לצרכי עבודה. בישראל נותרה למערער דירה שבה התגוררו אישתו וילדיו, כמו כן המערער המשיך לשלם דמי ביטוח לאומי בישראל. בית המשפט המחוזי קבע הן על פי מבחן מרכז החיים והן על פי כוונתו הסבייקטיבית של המערער, כי הינו תושב חוץ לצרכי מס. בית המשפטי המחוזי הדגיש כי רצונו של המערער לשמור על רצף זכויותיו למקרה שיפוט או לתקופת הפנסיה מעידים על רצונו העתידי של המערער ולא על תושבותו הנמשכת בישראל ובזו הלשון:

"כפי שגם על כך העיד המערער, ואין בכך להעיד על תושבות המערער עצמו. גם המשך תשלום דמי ביטוח הלאומי ודמי החבר בקופת חולים זכו להסבר מספק מהמערער, לפיו ביקש לשמור על רצף זכויותיו למקרה שיפוט (כפי שאכן אירע) או לתקופת הפנסיה. מעשים אלה מעידים על צפיית העתיד ולא דווקא על תושבות נמשכת".

יחסי הגומלין בין תושבות לצרכי מס לבין תושבות לצרכי ביטוח לאומי

- בעניין רפי אמית (ע"א 476/17) – המערער טען כי אינו תושב ישראל לצורך מס בשנת המס 2007. המערער ביסס את טענתו בהחלטת המוסד לביטוח לאומי לפיה הוא אינו תושב ישראל לצרכי ביטוח לאומי מאותה שנה. על אף החלטת המוסד לביטוח לאומי נקבע בהמשך כי המערער עדיין ממשיך להיות תושב ישראל לצורך מס ואין בהחלטת המוסד כדי לנתק את תושבותו.

מכאן ניתן להסיק כי אף ביישום מבחני מרכז החיים על ידי בתי המשפט, עצם היותו של יחיד מבוטח במוסד לביטוח לאומי בוודאי שאינה מכריעה את הכף להיותו תושב ישראל לצרכי מס.

דיווחים צולבים:

- בל/627
- טופס 1348

חזרה לישראל

מועד עלייה/חזרה לישראל – לצורך מס

מהו מועד העלייה/ חזרה לישראל לצרכי מס?

אין הוראה ברורה בפקודה. דבר משפיע ישירות על עצם הזכאות להטבות מס (2007) ועל מועד תחילת הטבות המס וסיומן.

עמדת רשות המסים בחוזר 1/2011 שכותרתו "קביעת מועד ניתוק תושבות של תושב ישראל ומועד בו הפך תושב חוץ לתושב ישראל":

על מנת ליצור **וודאות ובהירות** בשאלות הנוגעות למועד שבו הפך יחיד לתושב ישראל (לעניין ההגדרה המהותית), להלן יפורטו התנאים שבהתקיימם יש לראות את היחיד **כמי שהעביר את מרכז חייו לישראל**. המועד יהיה **המוקדם** מבין המועדים המפורטים בחלופות להלן:

חלופה ראשונה: **לגבי יחיד שאינו בעל משפחה שיש לו בית בישראל**, בין אם הוא בבעלותו ובין אם שכור על ידו או שיש לו רשות להשתמש בו (להלן: "בית קבע"), **החל מהמועד בו הבית משמש למגוריו**. לעניין זה, יש לראות ביום בו החלה תקופת מגורים מהותית, כמועד בו החל בית הקבע לשמש למגורי היחיד. יצוין, כי תקופת מגורים מהותית יכולה להיות גם תקופה הקצרה (גם אם באופן משמעותי) מ-183 ימים בשנת מס אם למשל היא מתקיימת במשך מספר שנים ברציפות.

מועד עלייה/חזרה לישראל – לצורך מס

עמדת רשות המסים בחוזר 2011/1 (המשך):

- חלופה שנייה - לגבי יחיד בעל משפחה שיש, לו או למשפחתו, בית קבע בישראל הזמין לשימוש האישי, והמשפחה נמצאת עם היחיד בישראל החל מהמועד בו הבית משמש למגוריהם הקבועים שלמי מבני המשפחה.
- חלופה שלישית - יום סיווגו כעולה חדש או כתושב חוזר, בהתאם למבחני משרד הקליטה וכפי שמופיע בתעודת עולה חדש או בתעודת תושב חוזר, שהונפקו על ידי משרד הקליטה...
- תיתכנה נסיבות הקושרות את היחיד לישראל מלבד בית קבע ו/או מקום מגורי המשפחה וכן האמור בפסקה 2(א) אותה הגדרה (ההגדרה הכמותית), ויהיה בהן ללמד כי ליחיד/או למשפחתו מרכז חיים בישראל, ובמועד מוקדם יותר, גם אם החלופות מפורטות בסעיפים 1.4.3 ו-2.4.3 יצביעו על תוצאה שונה". יישום מבחן מרכז החיים בנסיבות העניין.

חידוש תושבות לצרכי ביטוח לאומי

- אדם שחדל להיות תושב ישראל ומבקש לחזור ולהיות מוכר כתושב ישראל ("תושב חוזר"), מתבקש למלא טופס "בל/628", במסגרתו יש למסור מידע על תקופת השהות בחו"ל, מדינת היעד, מטרת הנסיעה, ניתוק הקשרים בחו"ל (מכירת נכסים, סיום עבודה, הצטרפות בני המשפחה), מקום עבודה בישראל, מקום מגורים בישראל ועוד.
- בדומה לניתוק תושבות, גם שאלת חידוש התושבות, נבחנת על ידי המבחן אובייקטיבי ועל ידי מבחן הסובייקטיבי של מבחן מרכז החיים.
- תושב חוזר עשוי להיות זכאי לכל הקצבאות הבאות: מענק לידה, קצבת ילדים, מזונות, שאירים, בני משפחה של נפטר מתאונת עבודה, בני משפחה של נפטר בפעולות איבה, נפגעי עבודה, מילואים, נפגעי גזזת, נפגעי עירוי דם (איידס), נפגעי תאונות, נכות, שירותים מיוחדים לנכים קשים, ניידות, פגיעה בזמן התנדבות, קצבת זקנה, הבטחת הכנסה, נפגעי פעולות איבה, אסירי ציון.

טופס בל/628

עמוד 1 מתוך 4

לשימוש פנימי בלבד (סריקה)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">מס' זהות / דרכון</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">סוג המסמך</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> </table> 02	מס' זהות / דרכון		סוג המסמך	
מס' זהות / דרכון					
סוג המסמך					

חותמת קבלה

המוסד לביטוח לאומי
מינהל הביטוח והגבייה
אגף ביטוח ובריאות

שאלון לקביעת תושבות
לחוזר מחו"ל

1 פרטים אישיים

שם משפחה	שם פרטי	מספר זהות / פ"ב												
תאריך לידה <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">שנה</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">חודש</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">יום</td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </table> תאריך עלייה שנה חודש יום <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">שנה</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">חודש</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">יום</td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </table>			שנה	חודש	יום				שנה	חודש	יום			
שנה	חודש	יום												
שנה	חודש	יום												
מצב משפחתי נוכחי: ☐ רווק ☐ נשוי ☐ ידוע בציבור ☐ גרוש ☐ אלמן * אם אינך מופיע כידוע בציבור במוסדנו, יש למלא גם טופס בל/107														

פרטי בל/בת הזוג

שם משפחה	שם פרטי	מספר זהות / פ"ב				
מספר זהות / פ"ב <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">מס' זהות / דרכון</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">סוג המסמך</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> </table>			מס' זהות / דרכון		סוג המסמך	
מס' זהות / דרכון						
סוג המסמך						

כתובת מגורים בישראל ופרטי התקשורת

רחוב / תא דואר	מס' בית	כניסה	דירה	יישוב	מיקוד																					
טלפון קו: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"><tr><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td></tr></table> טלפון נייד: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"><tr><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td><td style="width: 10%; height: 20px;"></td></tr></table> דואר אלקטרוני: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"><tr><td style="width: 100%; height: 20px;"></td></tr></table>																										

אם הטלפון הנייד או הדואר האלקטרוני אינם שלך – נא השלם את הפרטים הבאים:

שם משפחה איש קשר	שם פרטי איש קשר	מס' זהות איש קשר / פ"ב
☐ אני מסרב לקבל הודעות הכוללות מידע אישי בערוצים הדיגיטליים (הודעות טקסט – SMS, דואר אלקטרוני), במקום דואר גיל. לידעך, אם לא סימנת "אני מסרב", הודעות בנושאי הביטוח הלאומי, יישלחו בערוצים הדיגיטליים, לפי המידע שמסרת. מען למכתבים אם שעה מהכתובת הרשומה למעלה		

שם הגמען

רחוב / תא דואר	מס' בית	כניסה	דירה	יישוב	מיקוד
הגמען הוא: ☐ הורי ☐ קרובי ☐ חברי ☐ מייצגי					

2 פרטים על אודות השהיה בחו"ל – נא לציין את התקופה הסוללת ששהית בחו"ל לפי דרכון ישראלי או זר

מסמך	תקופה	מדינה	מסרה (הגירה, לימודים, עבודה או כל מטרה אחרת)

טופס בל/628

עמוד 2 מתוך 4

נא למלא מס' תעודת זהות _____

3

פרטים על אודות ביתוק הקשר עם חו"ל –

נא פרט אלו פעולות ביצעת, המצביעות על כך שמרכז חייך בחו"ל הפתיים.

א. האם מכרת את נכסיך בחו"ל? ☐ לא ☐ כן, פרט אלו נכסים נמכרו והאם נותרו נכסים שטרם נמכרו:

ב. האם סימת את קשרי עבודתך בחו"ל?

☐ לא, האם אתה ממשיך לעבוד בחו"ל כשכיר או כעצמאי – מהו משלך ירך?

☐ כן, פרט מתי הפסקת לעבוד והסיבה להפסקה (פטורין, יציאה לפנסיה או אחר)

ג. האם פנית לגורמים במדינה שבה שהית בהודעה, בכתב על רמון לעזוב את המדינה?

☐ לא, פרט מדוע

☐ כן, פרט לאלו גורמים פנית.

ד. האם גם בת הזוג גם סימה לחיט בחו"ל ושובה עמך לארץ? ☐ כן ☐ לא, פרט מדוע.

ה. האם ילדיך סיימו את לימודיהם בחו"ל? ☐ כן, מתאריך _____

☐ לא, פרט מדוע ☐ אין לי ילדים מתחת לגיל 18

ו. נא פרט אלו פעולות מהרשימה שלהלן עשית בחו"ל טרם שבך ארצה וצרך אישור מתאים:

☐ מכירת דירה, או סיום חוזה שכירות.

☐ מכירת רכוש (כלי רכב, חסלות בית כגון רהיטים, מכשירי חשמל).

☐ עזיבת מקום עבודה, או סיום חוזה עבודה.

ז. נא פרט פעולות נוספות שעשית, אם ישנן, המצביעות על סיום מרכז חייך בחו"ל: _____

4

פרטים על אודות החזרה לישראל

א. מתי חזרת לישראל באופן קבוע? _____

ב. האם חזרת לארץ באמצעות משרד הקליטה או הסוכנות היהודית או כל גורם אחר?

☐ לא ☐ כן, צין את שם הגוף המסייע וצרך אישור מתאים.

ג. האם הבאת עמך מטען?

☐ לא, פרט הסיבה לכך.

☐ כן, פרט מה כלול בו וצרך אישור מהמכס.

ד. האם ילדיך עד גיל 18 משולבים במערכת החינוך? ☐ לא, פרט מדוע.

☐ כן, אין לי ילדים מתחת לגיל 18

טופס בל/628

נא למלא מס' תעודת זהות _____

5

פרטים על עבודה בארץ

- א. האם אתה עובד כיום בארץ? ☐ לא ☐ כן
- ☐ כשכיר – שם המפעל/המעסיק _____ מתאריך _____ צדף אישורים _____
- ☐ כעצמאי – מקצוע, התעסקות _____ מתאריך _____ צדף אישורים _____
- ממוצע שעות לשבוע _____ ממוצע הכנסה לחודש _____
- ב. האם יש לך חוזה עבודה בארץ? ☐ לא ☐ כן, לתקופה מתאריך _____ עד תאריך _____
- ג. האם עמדת בקשר עם מעסיקים בארץ למציאת עבודה לפני שובך לארץ? ☐ לא ☐ כן, _____
- ד. אם אינך עובד, נא ציין מתי: _____ נא פרט מקורות מחייה: _____

6

מגורים

- א. פרט היכן אתה מתגורר כיום: ☐ בדירתי ☐ אצל הוריי ☐ אצל ידיי ☐ אצל קרובי ☐ אצל חברי ☐ קיבוץ ☐ אחר, נא פרט _____
- ב. אם אינך גר בדירתך, נא ציין האם בכוונתך לרכוש דירה ☐ לא ☐ כן
- ג. האם הדירה בבעלותך? ☐ לא ☐ כן
- האם אתה משלם חשבונות? ☐ חשמל ☐ מים ☐ טלפון ☐ ארנונה ☐ כן, מתאריך _____
- ד. האם הדירה בשכירות? ☐ לא ☐ כן
- האם אתה משלם חשבונות? ☐ חשמל ☐ מים ☐ טלפון ☐ ארנונה ☐ כן, מתאריך _____

7

פרטי חשבון הבנק בישראל

האם בבעלותך חשבון בנק פעיל? ☐ לא ☐ כן				
שם בעל החשבון	שם הבנק	שם הסניף וכתובתו	מס' סניף	מס' חשבון

טופס בל/628

נא למלא מס' תעודת זהות _____

8 הצהרת כוונות - חובה למלא

נא פרט נתונים מספיים שאינם באים לידי ביטוי בשאלון, אך לדעתך עשויים לסייע בקביעת מעמדך כמי שחזר לחיות באופן קבוע בישראל:

9 הצהרה

אני מצהיר, כי מהתאריך שצינתי בסעיף 4 א' בשאלון, חזרתי לחיות בישראל באופן קבוע וכי סימתי את מרכז חיי בח"ל.

אני החתום מטה, מצהיר בזה כי כל הפרטים שמסרתי נכונים ומלאים. אני מתחייב להודיע למוסד לביטוח לאומי מיד על כל שינוי שיחול בנתונים שלי או של בני משפחתי.

ידוע לי, כי מסירת פרטים לא נכונים או העלמת נתונים אשר יסלים להשפיע על הזכאות הם עברה על החוק ואדם אשר מוסר פרטים לא נכונים במרמה או בזדעזע, דינו קנס כספי או מאסר.

ידוע לי כי אם יחולו שינויים בפרטי ההתקשרות, עלי להודיע על כך למוסד לביטוח לאומי. במקרה שלא יעודכנו פרטי ההתקשרות, המידע יישלח באמצעות הערצים אותם ציינתי על גבי טופס זה.

תאריך _____ שם הפונה _____ חתימה *

לשימוש המוסד

החלטת הסניף:

☐ תושב מתאריך _____

☐ לא תושב מתאריך _____

בימוקים – חובה על הפקיד לנמק את החלטתו – יש להתייחס לסממנים המצביעים על סיום מרכז החיים בח"ל ביחד עם סממנים המצביעים על העתקת מרכז החיים לארץ:

תאריך _____ שם החותם ותפקידו _____ חתימה *

חידוש תושבות

- תושב חוזר עם הגעתו אינו זכאי לקצבאות הניתנות כפיצוי על אבדן הכנסה מעבודה: דמי לידה, שמירת הריון, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. רק לאחר שיצבור תקופות עבודה כנדרש, הוא עשוי להיות זכאי לקצבאות האלה.
- כדי להקל על התושבים החוזרים, המוסד לביטוח לאומי קבע נוהל מקוצר לקביעת תושבות בשיתוף עם האגף לתושבים חוזרים במשרד הקליטה. **בהתאם לנוהל, כבר בלשכת משרד הקליטה ממלא התושב החוזר טפסים של ביטוח לאומי, בהם הוא מצהיר על מגורי קבע בישראל, והטפסים מועברים עוד באותו יום למוסד לביטוח לאומי ולקופת חולים.**
- במקרים שאדם פנה לביטוח לאומי לצורך הכרה בו כתושב ישראל, וההחלטה התעכבה והמבוטח הוכר כתושב ישראל באופן רטרואקטיבי מהיום שפנה לביטוח הלאומי, הוא יהיה זכאי להחזר של הוצאות רפואיות בהן נשא בתקופת הביניים עד לאישור תושבותו. עם זאת, ההחזר לא יינתן בגין תקופת ההמתנה.

תקופת המתנה

- במידה ששהה אדם בחו"ל כ- 18 חודשים רצופים או יותר ולא שילם דמי ביטוח בריאות עבור תקופה של 12 חודשים לפחות, או אם חדל להיות תושב ישראל – נשללת הזכאות לקבלת שירותי בריאות במשך תקופה של 6 חודשים לכל היותר.

חישוב תקופת ההמתנה –

- עבור כל שנת היעדרות מישראל, תהיה תקופת המתנה של חודש אחד, כאשר תקופת ההמתנה המינימאלית היא חודשיים ותקופת ההמתנה המירבית היא שישה חודשים.
- בהתאם לעמדת הביטוח הלאומי, שנת היעדרות היא תקופה של 12 חודשים של שהות מחוץ לישראל כ – 183 ימים לפחות, גם אם אינם רצופים.
- חודש המתנה – תקופה של 25 ימים של שהות רצופה בישראל. לדוגמא, אדם אשר נדרש לשלושה חודשי המתנה, עליו לשהות בישראל 25 ימים רצופים כפול 3 תקופות רצופות או לא רצופות.

תקופת ההמתנה

- חשוב לציין כי יציאה מישראל בטרם השלמת 25 ימים רצופים של שהייה בישראל לא תבוא בחשבון בחישוב תקופת ההמתנה. כך לדוגמא, אדם ששהה בישראל 40 ימים רצופים, ולאחר מכן יצא מישראל, השלים חודש אחד של המתנה בלבד.
- אם אדם יצא מישראל לצורך עבודה (עובד שכיר שנשלח לעבוד מחוץ לישראל מטעם מעסיק ישראלי או עובד עצמאי שרשום כעצמאי בישראל ויצא לחוץ לארץ לצרכי עבודתו) או לצורך קבלת טיפולים רפואיים – הימים אשר שהה אותו אדם מחוץ לישראל יחשבו כאילו הוא שהה בישראל. במצב זה חודש ההמתנה יחושב לפי חודש קלנדרי מלא (מ-1 בחודש עד ה-30 או 31 בחודש).
- חישוב תקופת המתנה- עובד שכיר- הגשת טופס בל/109 באמצעות המעסיק, עובד עצמאי- טופס בל/110 ולצורך חישוב למי שיצא לצורך שירותים רפואיים- הגשת טופס בל/111 בצירוף אישור שהסיבה העיקרית ליציאה מהארץ הינה שירותים רפואיים.

פדיון תקופת המתנה

- את תקופת ההמתנה ניתן לפדות על ידי תשלום מיוחד בסך 12,210 (החל מ- 01/01/2020). את הסכום ניתן לשלם בתשלום אחד או מספר תשלומים רצופים ושוויים כאשר המקסימום הוא 6 תשלומים.

החבות בדמי ביטוח לאומי על תושב חוזר ותושב חוזר ותיק

תושב ישראל לראשונה, תושב חוזר ותיק ותושב חוזר לצרכי הפקודה

"**תושב חוזר**" - יחיד ששב והיה לתושב ישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך שש שנים רצופות לפחות (סעיף 14(ג) לפקודה).

"**תושב חוזר ותיק**" - יחיד ששב והיה לתושב ישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך עשר שנים רצופות לפחות (סעיף 14(א) לפקודה).

תושב ישראל לראשונה – עולה חדש

הטבות לצרכי מס הכנסה

- במסגרת התיקון 168 ניתנו בין היתר הטבות מס משמעותיות לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק, דהיינו לתושבי חוץ, אשר הפכו לתושבי ישראל לצרכי מס וקיבלו מעמד של תושב ישראל לראשונה או תושב חוזר ותיק.
- סעיף 14(א) לפקודה שכותרתו "תושב ישראל לראשונה ותושב חוזר ותיק" מקנה פטור ממס לתושבי ישראל לראשונה (עולים חדשים) ולתושבים חוזרים ותיקים על הכנסות שנצמחו מחוץ לישראל מהמקורות המנויים בסעיפים 2, 2א ו-3 לפקודה וזאת במשך עשר שנים מהמועד שבו נהיו לתושבי ישראל.
- סעיף 97(ב)(1) לפקודה מעניק לתושב ישראל לראשונה (עולה חדש) ולתושב חוזר ותיק פטור ממס על רווח הון הנובע ממכירת נכס מחוץ לישראל שנעשתה במהלך 10 שנים מהיום שהפכו לתושבי ישראל (תקופת הטבות המס), בתנאי שהנכס לא הגיע לידי היחיד במתנה לפי סעיף 97(א)(5) לפקודה.

הטבות לצרכי מס הכנסה

- סעיף 134ב לפקודה מעניק לתושב ישראל לראשונה ולתושב חוזר ותיק פטור מחובת הגשת דו"ח לגבי הכנסותיהם שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, או שמקורן בנכסים מחוץ לישראל, במשך תקופת הטבות המס.
- בהתאם לסעיף 14(ג) – הטבות המס של תושב חוזר הן:
- פטור על הכנסות פאסיביות למשך חמש שנים.
- תושב חוזר זכאי ליהנות מפטור ממס על רווח הון הנובע ממכירתו של נכס שנרכש מחוץ לישראל בתקופת שהייתו מחוץ לישראל, אם הנכס, לרבות הזכות בחבר בני אדם תושב חוץ, אינו זכות במישרין או בעקיפין, לנכס שהיה מצוי בישראל, ובלבד שנמכר בתוך 10 שנים מיום שהיה לתושב חוזר.

מהות הפטור לצרכי ביטוח לאומי

- לא קיימים פטורים מקבילים בחוק הביטוח הלאומי!
- תקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור מתשלום דמי ביטוח), תשנ"ה-1995
- "לא ישולמו דמי ביטוח מהכנסת עובד הפטורה ממס לפי הפקודה למעט הכנסה לפי סעיף 9(5), (11) ו-(12) לפקודה".
- בחינת סוג ההכנסה ברמה המהותית.

השפעת הקורונה

השפעות משבר הקורונה

- בעקבות נגיף הקורונה, אשר מנע מאנשים מעבר בין מדינות, המוסד לביטוח לאומי הודיע כי יענקו מספר הקלות לתושב ישראל השוהה בחו"ל ולתושב ישראל החוזר לישראל-
- לא תשלל תושבות של תושבי ישראל השוהים בחו"ל בתקופת המשבר גם אם עברו 5 שנים מתאריך יציאתם מהארץ (לפי פרסום המוסד לביטוח לאומי תקופת המבשר הינה מ. 27 באפריל 2020 ועד לחודש יוני 2020).
 - לא יתבצעו בדיקות מחמירות בנוגע לבקשות אישור תושבות לצרכי הביטוח הלאומי בישראל ומתן האישור יתבסס בעיקר על הצהרות התושב החוזר.
 - לאור ההקלות – לאחר תקופת המשבר המוסד לביטוח לאומי יערוך בדיקה מקיפה ומשלימה בעניין מבחני התושבות (אובייקטיבי וסובייקטיבי) ובמידה ויתגלה כי האדם אינו חזר לישראל ומרכז חיו נותר בחו"ל ישלל אישור תושבותו באופן רטרואקטיבי.

AMPELI

TAX LAW OFFICES

תודה על ההקשבה!

שאלות?

צוות המשרד עומד לשירותכם:

0722-405100

054-2651516

office@ampeli-tax.co.il

meori@ampeli-tax.co.il

www.ampeli-tax.co.il

מגדל ספיר, קומה 17

רח' תובל 40, רמת גן